

Earnings Management Through Discretionary Accruals: Evidence from Rehabco Firms in The Stock Exchange of Thailand

Parichat Sinlapates*

Lieutenant Chirawat Thirawutcharungchai**

Nongnit Chancharat***

Submitted: December 14, 2018 / Accepted: May 26, 2020

Abstract

This study aims to investigate trend and size of earnings management and also examines factor influencing earnings management through discretionary accruals of REHABCO firms (firms under rehabilitation process) in the Stock Exchange of Thailand using The Modified Jones Model (1995) from 2011 to 2016 by comparing with Non-REHABCO firms in the similar size and same industry; including 44 firms 264 firm-year observations using matched pairs t-test and multiple regression analysis.

The results found that the mean of earnings management of REHABCO firms tend to increase while discretionary accruals are negative and the size of earnings management are statistically significantly larger than Non-REHABCO firms. Furthermore, at the 95% confidence level, there is a positive significant relationship between firms under rehabilitation process and earnings management. In addition, factors influencing earnings management through discretionary accruals of REHABCO firms are: return on total asset and firm size. The findings revealed that return on total asset and firm size are positively correlated to earnings management while cash flow from operation, audit firm size, and gain on debt restructuring are negatively correlated to earnings management.

Keywords: Earning Management, Discretionary Accruals, REHABCO Firms, Modified Jones Model (1995)

* Lecturer at Finance Discipline, Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University.

** 1st Regional Development Office, Armed Forces Development Command, Royal Thai Armed Forces Headquarter.

*** Associate Professor at Finance Discipline, Faculty of Business Administration and Accountancy, Khon Kaen University and Corresponding author: mnongn@kku.ac.th

การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปาริฉัตร ศิลปเทศ*

ร.อ.จิราวัฒน์ อีราวุธจรัสชัย**

นงคณิตย์ จันทร์จรัส***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มและขนาดของการจัดการกำไร ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรโดยผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานตามแบบจำลองการจัดการกำไร Modified Jones Model (1995) ในช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 เปรียบเทียบกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ซึ่งมีขนาดของสินทรัพย์เฉลี่ยใกล้เคียงกันและอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน จำนวน 44 บริษัท 264 ข้อมูล โดยใช้การทดสอบทางสถิติแบบจับคู่เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม รวมทั้งเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในลักษณะรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารเป็นลบ และมีขนาดของการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังพบว่า ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% บริษัทที่อยู่ในสถานะฟื้นฟูกิจการมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรเชิงบวก และปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน ได้แก่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมและขนาดของกิจการ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร

คำสำคัญ: การจัดการกำไร รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน Modified Jones Model (1995)

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** สำนักงานพัฒนาภาค 1 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย

*** รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผู้นิพนธ์ประสานงาน: mnongn@kku.ac.th

1. บทนำ (Introduction)

กำไร (Earnings) ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียอื่นสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสามารถของธุรกิจ รวมถึงประเมินหลักทรัพย์ของธุรกิจนั้นๆ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในเวลาต่อมา ดังนั้นผู้บริหารของธุรกิจจึงมีแนวโน้มที่จะทำการจัดการกำไร (Earnings Management) ของธุรกิจให้สูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแสดงถึงความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการดำเนินงานของธุรกิจ และกำไรที่สูงก็จะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นความสามารถของฝ่ายบริหารในการทำให้มูลค่าของธุรกิจเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย (ปาริชาติ มณีมัย และ ศันสนีย์ ศรีวรรเดชไพศาล, 2552) ดังนั้นข้อมูลกำไรในงบการเงินที่บริษัทจดทะเบียนรายงานต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงมีความสำคัญอย่างมากสำหรับผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ที่จะใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ หากเกิดการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเพื่อบิดเบือนข้อเท็จจริงของการรายงานกำไรของบริษัทจดทะเบียน จะทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือและก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการจนเป็นเหตุให้ผู้มีส่วนได้เสียตัดสินใจผิดพลาดได้

ซึ่งการจัดการกำไร คือ การที่ฝ่ายบริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการรายงานทางการเงินเพื่อบิดเบือนข้อมูลในงบการเงิน โดยใช้ประโยชน์จากข้อสมมติทางการบัญชีเกณฑ์คงค้างในการบริหารจัดการกำไร โดยใช้ดุลยพินิจ (Judgment) ที่อาศัยหลักเกณฑ์คงค้าง (Accruals) การประมาณการ (Estimations) และการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชี (Accounting Policies) ที่มีมาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้เลือกใช้ เพื่อปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความจงใจที่จะสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานและฐานะการเงินให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างตามที่ฝ่ายบริหารกำหนดไว้ และเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินที่เป็นบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามความต้องการของฝ่ายบริหารและความคาดหวังของนักลงทุน ทั้งนี้จึงทำให้กำไรที่รายงานออกมาจากงบการเงินไม่มีคุณภาพและไม่ได้สะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการ (Schipper, 1989; Merchant & Rockness, 1994; Healy & Wahlen, 1999; Ronen & Yaari, 2008; Awidat & Vldan, 2013)

การที่จะทราบว่าบริษัทมีการจัดการกำไรหรือไม่นั้น จะต้องอาศัยตัวแบบในการทดสอบโดยเริ่มจากการคำนวณหารายการคงค้างทั้งหมดที่ได้จากผลต่างของกำไรสุทธิและกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน รายการคงค้างทั้งหมดที่ได้จะนำมาคำนวณหารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ซึ่งเป็นตัวแทนของการจัดการกำไร โดยคำนวณมาจากส่วนต่างของรายการคงค้างทั้งหมดและรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจผู้บริหาร (Nondiscretionary Accruals) ที่ได้จากแบบจำลองที่มีการศึกษาในอดีตในการประมาณรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจผู้บริหาร อย่างเช่น The Healy Model (1985), The DeAngelo Model (1986), The Jones Model (1991), The Modified Jones Model (1991), The Industry Model (1995) เป็นต้น หากค่ารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) มีค่าเป็นบวก บ่งบอกถึงการจัดการตัวเลขกำไรให้สูงขึ้น และหากค่ารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) มีค่าเป็นลบ จะบ่งบอกถึงการจัดการตัวเลขกำไรให้ลดลง

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาขนาดของการจัดการกำไรโดยใช้แบบจำลอง The Modified Jones Model (1995) ของ Dechow, Sloan and Seweeney (1995) ในการทดสอบการจัดการกำไร ซึ่งมีงานวิจัยในอดีตสนับสนุนว่ามีความสามารถในการอธิบายการจัดการกำไรและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการตรวจสอบการจัดการกำไร (Dechow, Sloan, & Seweeney, 1995; Guay, Kothari, & Watts, 1996; Bartov, Gul, & Tsui, 2000 และ Peasnell, Popoe, & Young, 2000) ของบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน ซึ่งอยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงานเปรียบเทียบกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ซึ่งมีขนาดของสินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี ใกล้เคียงกันและอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยตั้งสมมติฐานว่าบริษัท

ที่อยู่ระหว่างพื้นฟูกิจการจะมีขนาดของการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่ไม่ได้อยู่ระหว่างพื้นฟูกิจการ เนื่องจากมีหลักฐานสนับสนุนจากข้อบังคับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นแรงจูงใจให้บริษัทที่อยู่ระหว่างพื้นฟูกิจการมีขนาดของการจัดการกำไรมากกว่าปกติ กล่าวคือกลุ่มบริษัทดังกล่าวมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะดำรงสถานภาพการเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ และมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ซึ่งพิจารณาจากฐานะการเงินและผลการดำเนินงานตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง การเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน พ.ศ. 2542 คือกิจการมีสินทรัพย์ที่ใช้ในการดำเนินงานลดลงหรือกำลังจะลดลงในจำนวนที่มีนัยสำคัญ มีการหยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดไม่ว่าด้วยเหตุใด ผู้สอบบัญชีของกิจการรายงานว่าไม่แสดงความเห็นหรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้องเป็นเวลา 3 ปีติดต่อกัน และฐานะการเงินซึ่งเปิดเผยในงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้วแสดงส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ โดยกลุ่มบริษัทเหล่านี้ต้องเข้าสู่การฟื้นฟูการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงฐานะการเงิน และการดำเนินงานเพื่อให้พ้นเหตุแห่งการเพิกถอนตามแนวทางของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีระยะเวลาในการฟื้นฟูกิจการ 3 ระยะๆ ละ 1 ปี ขยายได้ไม่เกิน 1 ปี การพ้นเหตุเพิกถอนบริษัทต้องมีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจอย่างต่อเนื่อง แสดงส่วนของผู้ถือหุ้น (ภายหลังปรับปรุงความเห็นผู้สอบบัญชี) ไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท กรณีจะซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) หรือไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท กรณีจะซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) และมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ ซึ่งกำหนดให้หลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาด mai มีกำไรสุทธิและมีกำไรสุทธิในงวดสะสมก่อนยื่นคำขอ หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาด SET มีกำไรสุทธิไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิในงวดสะสมก่อนยื่นคำขอ อีกทั้งบริษัทต้องแสดงให้เห็นว่ามีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่องโดยพิจารณากระแสเงินสดของกิจการประกอบด้วย

ด้วยเงื่อนไข หลักเกณฑ์ด้านระยะเวลาในการฟื้นฟูกิจการอันสืบและจากการกำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงาน ตัวเลขกำไร ส่วนของผู้ถือหุ้นและฐานะการเงินกับผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทเพื่อให้พ้นเหตุแห่งการเพิกถอนนี้ อาจจะเป็นแรงจูงใจให้ฝ่ายบริหารของบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการมีการจัดการกำไรเพื่อให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินเป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการดึงดูดเงินทุนจากภายนอกและให้เป็นไปตามเงื่อนไขของการฟื้นฟูกิจการที่กำหนดขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงทำให้รายงานทางการเงินอาจไม่น่าเชื่อถือ เนื่องจากกำไรที่รายงานไม่มีคุณภาพและไม่ได้สะท้อนผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินที่แท้จริงของกิจการ และอาจส่งผลร้ายแรงต่อองค์กรในระยะยาวได้ (Aharony, Lin, & Loeb, 1993; Pratomsrimek, 2005)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่ระหว่างพื้นฟูการดำเนินงาน ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยครั้งนี้ไม่พบการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในสถานะปกติกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในระหว่างพื้นฟูการดำเนินงาน มีเพียงแต่ได้ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งการจัดการกำไรถือเป็นปัจจัยหนึ่ง (Pratomsrimek, 2005) แต่ยังไม่สามารถทราบได้ว่าขนาดของการจัดการกำไรในกิจการที่อยู่ระหว่างพื้นฟูการดำเนินงานเมื่อเปรียบเทียบกับกิจการที่อยู่ในสถานะปกติเป็นอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างกันเช่นไร และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการกำไรของกิจการ

ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการศึกษาจึงมีดังนี้ 1. เพื่อศึกษาแนวโน้มและขนาดของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างพื้นฟูการดำเนินงานพิจารณาเปรียบเทียบระดับการจัดการกำไรกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อสำรวจขนาดของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาพื้นฟูการดำเนินงาน เพื่อแสดงให้เห็นว่ากำไรที่บริษัทรายงานในระหว่างพื้นฟูการดำเนินงานนั้น เป็นผลกำไรที่เกิดจากความสามารถในการ

ดำเนินงานของบริษัท หรืออาจจะเป็นตัวเลขกำไรที่มีผลมาจากการจัดการกำไรที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรในระยะยาวได้ กล่าวคือกิจการอาจจะมีกำไรเป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนดการเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ แต่ไม่สามารถที่จะมีผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่มั่นคงไปอย่างต่อเนื่องได้ และ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นสัญญาณเตือนภัยให้แก่ผู้ใช้งบการเงินหรือผู้มีส่วนได้เสีย เช่น เจ้าหนี้ของบริษัท นักลงทุน ผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) ตลอดจนหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น พิจารณาเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ข้อมูล การวิเคราะห์รายงานทางการเงินและรายการคงค้างของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน เพื่อการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูการดำเนินงานของกิจการ

บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ฯ เรื่อง การเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน พ.ศ. 2542 จะต้องทำการแก้ไขฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานให้กลับเข้ามาทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นปกติ ด้วยการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการตามแนวทางของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หรือยื่นคำร้องขอต่อศาลเสนอแผนฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 การจะกลับเข้ามาทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นปกติต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อตามหลักเกณฑ์ขอฟื้นเหตุเพิกถอนในตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด ดังนี้ (1) มีส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท กรณีจะซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) หรือไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท กรณีจะซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) (2) มีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ และมีกำไรสุทธิในงวดสะสมก่อนยื่นคำขอรณินจะซื้อขายใน mai หรือมีกำไรสุทธิไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท และมีกำไรสุทธิในงวดสะสมก่อนยื่นคำขอรณินจะซื้อขายใน SET (3) ปรับโครงสร้างหนี้ได้มากกว่าร้อยละ 75 ของมูลหนี้ทั้งหมดของบริษัทจดทะเบียน (4) แสดงได้ว่าบริษัทมีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณากระแสเงินสดของกิจการประกอบด้วย (5) มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนก่อนขอฟื้นเหตุเพิกถอน (6) สำหรับบริษัทจดทะเบียนที่ฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย บริษัทต้องออกจากการฟื้นฟูกิจการผ่านศาลแล้ว (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554) ด้วยเงื่อนไขการฟื้นฟูกิจการกำหนดเป้าหมายผลการดำเนินงาน ตัวเลขกำไรและส่วนของผู้ถือหุ้นเพื่อให้ฟื้นเหตุแห่งการเพิกถอนนี้ อาจจะเป็นแรงจูงใจให้ฝ่ายบริหารของบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการมีการจัดการกำไร เพื่อให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินเป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดขึ้น จึงทำให้รายงานการเงินไม่ได้สะท้อนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่แท้จริงขององค์กรและอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรในระยะยาวได้ จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาการจัดการกำไรของกลุ่มบริษัทดังกล่าว

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไร

มีผู้ให้ความหมายของการจัดการกำไรไว้จำนวนมาก (Schipper, 1989; วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543; Ronen and Yaari, 2008; Awidat and Vladan, 2013; Elias, Jamal, and Mohammad, 2013) ซึ่งแต่ละความหมายเป็นไปใน

แนวทางเดียวกัน คือเพื่อปิดเป็นข้อเท็จจริงของการรายงานผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของฝ่ายบริหาร จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไร ผู้วิจัยจึงขอให้ความหมายของการจัดการกำไร ดังนี้ “การจัดการกำไร (Earnings Management) หมายถึงการที่ฝ่ายบริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการรายงานทางการเงินเพื่อปิดเป็นข้อมูลในงบการเงิน โดยใช้ประโยชน์จากข้อสมมติทางการบัญชีเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ในการบริหารจัดการกำไร โดยใช้ดุลยพินิจ (Judgment) ที่อาศัยหลักเกณฑ์คงค้าง (Accruals) การประมาณการ (Estimations) และการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชี (Accounting Policies) ที่มาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้เลือกใช้ เพื่อปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความตั้งใจที่จะสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานและฐานะการเงินให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างตามที่ฝ่ายบริหารกำหนดไว้ และเสนอต่อผู้ใช้งบการเงินที่เป็นบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามความต้องการของฝ่ายบริหารและความคาดหวังของนักลงทุน ทั้งนี้จึงทำให้กำไรที่รายงานออกมาจากงบการเงินไม่มีคุณภาพและไม่ได้สะท้อนสภาพทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการ”

จากสภาวะการณ์ที่ผู้บริหารไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียของกิจการ อาจทำให้ผู้บริหารเกิดแรงจูงใจในการตกแต่งตัวเลขในงบการเงินจัดการกำไรเพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งอาจเกิดได้ใน 3 ลักษณะ ประการแรกคือ ผู้บริหารต้องการหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนหรือหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่เป็นลบ ประการที่ 2 คือ ผู้บริหารต้องการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าผลการดำเนินงานในอดีต หรือหลีกเลี่ยงการแสดงผลการดำเนินงานที่มีแนวโน้มลดลง และประการที่ 3 คือ การรายงานผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามหรือเกินความคาดหวังของนักลงทุน (Ahmed, 2004)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการกำหนดสมมติฐาน

2.3.1 ระดับของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการกำไรกับลักษณะของธุรกิจ แนวทางดำเนินการต่อบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดการกำไรเป็นการที่ผู้บริหารมีความยืดหยุ่นในการเลือกวิธีปฏิบัติทางการบัญชี เพื่อให้กิจการสามารถปรับตัวและแสดงภาพลักษณ์ให้เข้ากับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ เพิ่มลดระดับกำไรในแต่ละช่วงเวลาเพื่อบรรลุกำไรที่ต้องการ และให้เหมาะสมในแต่ละลักษณะของธุรกิจ (Ahmed, 2004) มีการจัดการกำไรตามลักษณะของธุรกิจในสถานการณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงิน และอยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน โดย ปารีชาติ มณีนัย และ ศันสนีย์ ศรีวรเดชไพศาล (2552) ศึกษาการจัดการกำไรของธุรกิจที่ประสบปัญหาทางการเงินซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารของบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินและอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้ มีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างให้ลดลงในปีที่ทำการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ และ Pratomsrimek (2005) ได้ศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการฟื้นฟูกิจการที่เคยหรือกำลังประสบปัญหาทางการเงินอย่างรุนแรง จนต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยกิจการจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน 68 บริษัท ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้กิจการประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการประกอบไปด้วย ความเจริญเติบโตของยอดขาย ความสำเร็จในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา มีการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรที่โปร่งใสมากขึ้น ตลอดจนมีระดับของรายการคงค้างที่เกิดจากความตั้งใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันนำไปสู่ผลกำไรที่เป็นบวก เพื่อวัตถุประสงค์ในการดึงดูดเงินทุนจากภายนอก และเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของกการฟื้นฟูกิจการที่กำหนดขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาการจัดการกำไรของบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน โดยมีปัจจัยที่สนใจในการศึกษาประกอบด้วย กำไร

จากการปรับโครงสร้างหนี้ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน การเติบโตของรายได้ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ผลตอบแทนผู้บริหาร ขนาดสำนักงานสอบบัญชี และขนาดของกิจการ

ทั้งนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H_1 : กิจการที่อยู่ในสถานะฟื้นฟูการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

2.3.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกำไรได้ดังนี้

1. กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้

ทั้งนี้บริษัทที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ที่ได้รับการผ่อนผันให้ชำระหนี้ต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้สิน จึงเกิดเป็นกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมของ Jaggi and Lee (2002) พบว่าผู้บริหารมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้นเมื่อกิจการประสบปัญหาทางการเงิน และจะได้รับการผ่อนผันในกรณีที่มีการละเมิดเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ ขัดแย้งกับ ปารีชาติ มณีมัย และ ศันสนีย์ ศรีวรรเดชไพศาล (2552) ซึ่งพบว่าผู้บริหารของบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินและอยู่ระหว่างปรับโครงสร้างหนี้ มีการจัดการกำไรให้ลดลงในปีที่ทำการปรับโครงสร้างหนี้ อาจเนื่องจากบริษัทที่ปรับโครงสร้างหนี้ไม่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้ และต้องมีการตกลงเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้กันใหม่ บริษัทจึงมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างน้อยลงในปีที่ทำการปรับโครงสร้างหนี้

บทความนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้กับการจัดการกำไรของกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกิจการที่ประสบปัญหาทางการเงิน โดยกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้เกิดจากการชำระหนี้โดยการโอนสินทรัพย์หรือส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการซึ่งต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้ ซึ่งได้รับการผ่อนผันสำหรับการละเมิดข้อตกลงในสัญญาเงินกู้ และมีการตกลงเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้กันใหม่ให้ชำระหนี้ต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้สิน ผู้บริหารจึงมีแนวโน้มจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างลดลง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่ากำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร โดยมีสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

H_2 : กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

2. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

จากการทบทวนวรรณกรรม กลุขณา กัมปนาทโกศล (2550), Kate (2007), Hashem et al. (2012) และ Ajit et al. (2013) พบว่าการจัดการกำไรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในเชิงลบกับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

บทความนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกับการจัดการกำไรโดยได้ตั้งสมมติฐานว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานซึ่งจะต้องฟื้นฟูกิจการให้พ้นเหตุเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้กิจการมียอดรายได้สูงขึ้นหรือมีผลกำไรสูงขึ้นส่งผลให้มีส่วนของผู้ถือหุ้นสูงขึ้น มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่องไม่เกิดปัญหาสัดส่วนการก่อหนี้สูงจนส่งผลให้กิจการต้องล้มละลาย จึงพยายามที่จะรักษาสัดส่วนของเงินทุนที่ได้มาจากการก่อหนี้ให้ต่ำลง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่ากิจการจะสามารถกลับมาซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ และจะสามารถจ่ายชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ได้ ผู้บริหารจึงอาจจะเลือกวิธีการทางบัญชีที่ช่วยเพิ่มผลกำไรเพื่อทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นให้ต่ำลง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H_3 : อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

3. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

จากการทบทวนวรรณกรรม จิรบุษ สันโดด (2548), ศรีัญญา คมขุนทด (2555) และ Park and Ro (2004) พบว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้าง กล่าวคือหากว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีค่ามากเท่าใด แสดงว่ามีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารน้อยด้วย

บทความนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับการจัดการกำไรโดยได้ตั้งสมมติฐานว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานซึ่งจะต้องฟื้นฟูกิจการให้พ้นเหตุเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณากระแสเงินสดของกิจการ ดังนั้นหากกิจการมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างจะแสดงถึงกระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงานต่ำด้วย ซึ่งหากจำนวนรายการคงค้างมีค่ามากเท่าใด ย่อมแสดงว่ากำไรสุทธินั้นไม่อาจสะท้อนถึงผลกำไรที่เปลี่ยนกลับมาในรูปกระแสเงินสดได้ดี ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไร โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H_4 : กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

4. อัตราการเติบโตของรายได้

จากการทบทวนวรรณกรรม ศรีัญญา คมขุนทด (2555) และ Richardson et al. (2005) พบว่าการเติบโตของรายได้ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไร และ Pratomsrimek (2005) ระบุว่ากำไรสุทธิเติบโตของยอดขายหรือรายได้เป็นคุณลักษณะบ่งบอกถึงความสามารถในการฟื้นตัวที่ทำให้กิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการ

งานวิจัยนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของรายได้กับการจัดการกำไรโดยได้ตั้งสมมติฐานว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานซึ่งจะต้องฟื้นฟูกิจการให้พ้นเหตุเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้กิจการมียอดขายได้สูงขึ้น มีผลกำไรสูงขึ้น ส่งผลให้มีส่วนของผู้ถือหุ้นสูงขึ้น ไม่เกิดปัญหาการขาดทุนสะสม กิจการจึงพยายามที่จะรักษาอัตราการเติบโตของรายได้โดยผู้บริหารอาจจะเลือกวิธีการทางบัญชีที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น กล่าวคือให้มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยเป็นดังนี้

H_5 : อัตราการเติบโตของรายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

5. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

จากการทบทวนวรรณกรรม จิรบุษ สันโดด (2548), พิมพ์ชนก ตันติะนา (2554), ศรีัญญา คมขุนทด (2555), Park and Ro (2004), Kate (2007), Hashem et al. (2012) และ Elias et al. (2013) พบว่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งในการฟื้นฟูกิจการอาจมีการจัดการกำไรโดยมีสาเหตุมาจากการที่บริษัทต้องการเร่งรับรู้กำไรโดยอาศัยหลักเกณฑ์คงค้าง การประมาณการ และการเลือกใช้นโยบายทางการบัญชี โดยการบันทึกบัญชีผ่านรายการคงค้างเพื่อให้เป็นไปตามแผนการฟื้นฟูกิจการและพ้นเหตุ

อาจถูกเพิกถอนของตลาดหลักทรัพย์ คือการแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือบริษัทต้องการรักษาภาพลักษณ์ว่ามีความสามารถในการทำกำไรมีผลการดำเนินงานที่ดีจากสินทรัพย์รวมที่มีอยู่ในปัจจุบันของกิจการในอัตราส่วนที่สูง งานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมกับการจัดการกำไรโดยได้ตั้งสมมติฐานว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H_6 : อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

6. ผลตอบแทนผู้บริหาร

จากการศึกษาของ Cheng, Warfield, and Ye (2005), Bergstresser and Philippon (2006) และ Jiang, Petroni, and Wang (2010) พบว่าค่าตอบแทนฝ่ายบริหารจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด (Closely Relation) กับมูลค่าหุ้นของกิจการ (Value of Stock) ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการจัดการกำไรเพื่อให้นักลงทุนมีตัวเลขกำไรส่งผลให้มูลค่าหุ้นเพิ่มขึ้น ผลตอบแทนฝ่ายบริหารก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วยโดยสอดคล้องกับ กนกกาญจน์ เรื่องปลอดภัย (2555) ที่พบว่าผลตอบแทนผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อกิจการมีกำไรมากขึ้นฝ่ายบริหารเองจะมีผลตอบแทนมากขึ้นด้วย

บทความนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนผู้บริหารกับการจัดการกำไรโดยได้ตั้งสมมติฐานว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากผลการดำเนินงานสะท้อนถึงความสามารถในการบริหารงานและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกิจการ ผู้บริหารของกิจการฟื้นฟูการดำเนินงานจึงมีแนวโน้มเกิดแรงจูงใจที่จะใช้แนวทางปฏิบัติทางบัญชีที่นำไปสู่การเพิ่มกำไรของกิจการ เพื่อให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินฟื้นช้อกำหนดของหลักเกณฑ์เพิกถอนหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งหากกิจการมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีผลการดำเนินงานที่สูงขึ้นนั้น ตนเองจะยังสามารถได้รับประโยชน์จากการบริหารงานในแง่ของผลตอบแทน การขึ้นเงินเดือนและโบนัสต่างๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงอาจทำให้ฝ่ายบริหารของบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนซึ่งอยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงานทำการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจ เพื่อให้กิจการสามารถดำรงอยู่และให้ประโยชน์ด้านผลตอบแทนกับตนเองสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้กำหนดสมมติฐานการวิจัยดังนี้

H_7 : ผลตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

7. ขนาดสำนักงานสอบบัญชี

วรรณวิภา อรุณจิต (2548), Bauwhede et al. (2003), Essam and Emmanuel (2014) พบว่ารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับ Big4 Audit Firms กล่าวคือรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารจะลดลงเมื่อกิจการใช้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4 Audit Firms)

บทความนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดสำนักงานสอบบัญชีกับการจัดการกำไรโดยได้ตั้งสมมติฐานว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานจะต้องฟื้นฟูกิจการให้พ้นเหตุเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้มีผลกำไรและส่วนของผู้ถือหุ้นตามเกณฑ์พ้นเหตุเพิกถอน อีกทั้งเพื่อให้มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจึงอาจจะเลือกวิธีการทางบัญชีที่ช่วยเพิ่มผลกำไรโดยการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเงื่อนไข ซึ่งการตรวจสอบจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะสามารถยับยั้งการจัดการกำไรได้ โดยหากกิจการใช้สำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่อาจจะทำให้มีการ

ตรวจพบการจัดการกำไร และมีการปรับปรุงรายการสู่การรายงานกำไรที่เป็นปกติได้ สมมติฐานการวิจัยเป็นดังนี้

H_0 : ขนาดสำนักงานสอบบัญชีที่ตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจัดการกำไรของกิจการในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังได้กำหนดตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของกิจการด้วย ซึ่ง พิมพ์ชนก ตันตะนา (2554), กนกกาญจน์ เรืองปลอด (2555), ศรีัญญา คมขุนทด (2555), Kate (2007), Ajit et al. (2013) และ Elias et al. (2013) พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจัดการกำไร กล่าวคือกิจการขนาดเล็กอาจมีช่องว่างให้มีการทำการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารได้ง่ายกว่า ซึ่งขัดแย้งกับ วรรณวิภา อรุณจิต (2548), Bauwhede et al. (2003) และ Hashem et al. (2012) พบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการจัดการกำไร ซึ่งบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะจัดการกำไรที่มากกว่าบริษัทขนาดเล็ก

จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน และจะต้องทำการแก้ไขฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานให้กลับเข้ามาทำการซื้อขายหลักทรัพย์เป็นปกติ ซึ่งต้องสามารถดำเนินการให้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ขอพ้นเหตุเพิกถอนที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด ด้วยเงื่อนไข หลักเกณฑ์เป้าหมายตัวเลขกำไรและส่วนของผู้ถือหุ้น ตลอดจนให้มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่องเพื่อให้พ้นเหตุแห่งการเพิกถอน อาจจะเป็นแรงจูงใจให้ฝ่ายบริหารของบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการมีการจัดการกำไรเพื่อให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินเป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดขึ้น และมีปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

3. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนซึ่งอยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน จำนวน 22 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนที่มีสถานะดำเนินงานปกติในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งมีขนาดของสินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2556) ใกล้เคียงกัน อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ดังนั้นจะได้ตัวอย่างบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน 22 บริษัท จำนวน 132 ปี-บริษัท จับคู่กับบริษัทจดทะเบียนที่มีสถานะดำเนินงานปกติในตลาดหลักทรัพย์ฯ จำนวน 22 บริษัท จำนวน 132 ปี-บริษัท รายละเอียดการคัดเลือกตัวอย่างแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการคัดเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง Matched Pairs Sample Design ระหว่างบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

หน่วย: ล้านบาท

หมวดอุตสาหกรรม (Industry)	REHABCO	สินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี	Non-REHABCO	สินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี	ผลต่าง
MAI Industry:					
ธุรกิจขนาดกลาง	AJP	117.49	EFORL	354.09	-236.60
	MPG	578.89	CHUO	678.30	-99.41
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร:					
อาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจการเกษตร	ABICO	836.51	TWFP	1,401.04	-564.54
	POMPUI	821.46	APURE	859.58	-38.12
	WORLD	176.39	F&D	757.28	-580.89
	TRS	513.77	UPOIC	1,294.30	-780.53
	TWS	2,439.52	LEE	2,673.46	-233.94
	NFC	1,120.81	CM	1,387.45	-266.64
ทรัพยากร:					
เหมืองแร่	THL	1,820.59	PDI	6,166.18	-4,345.59
พลังงานและสาธารณูปโภค	PICNI	1,661.27	SOLAR	2,149.30	-488.03
เทคโนโลยี:					
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	TT&T	7,785.25	SIM	6,110.38	1,674.86
ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	ITV	1,139.00	PT	1,396.60	-257.60
	CIRKIT	327.30	EIC	620.95	-293.65
สินค้าอุตสาหกรรม:					
บรรจุภัณฑ์	SMPC	1,249.71	SPACK	1,464.66	-214.95
กระดาษและวัสดุการพิมพ์	CPICO	7.65	UTP	1,764.55	-1,756.90
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง:					
พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	KTECH	249.56	WIN	355.84	-106.28
	TPROP	8,717.86	PRIN	7,765.82	952.04
	APX	1,393.88	KTP	1,462.97	-69.09
	WR	1,133.44	BROCK	1,253.18	-119.74

ตารางที่ 1 แสดงการคัดเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง Matched Pairs Sample Design ระหว่างบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ (ต่อ)

หน่วย: ล้านบาท

หมวดอุตสาหกรรม (Industry)	REHABCO	สินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี	Non-REHABCO	สินทรัพย์เฉลี่ย 3 ปี	ผลต่าง
สินค้าอุปโภคบริโภค:					
แพชั่น	BRC	2,312.40	SABINA	2,199.02	113.37
ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน	BIG	123.49	DTCI	318.28	-194.80
บริการ:					
การท่องเที่ยวและสันทนาการ	SAFARI	3,403.06	OHTL	2,228.75	1,174.31
	ค่าเฉลี่ยรวม	1,724.06		2,030.09	

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2559)

หมายเหตุ: โดยที่ REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน และ Non-REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

จากตารางอธิบายได้ว่า ค่าเฉลี่ยรวมของสินทรัพย์รวมของบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ (2554-2556) เท่ากับ 1,724.06 ล้านบาท และค่าเฉลี่ยรวมของสินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ในช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2556 เท่ากับ 2,030.09 ล้านบาท ซึ่งจากผลการทดสอบค่าสถิติพบว่า ค่า Sig. (Two-Tailed Test) เท่ากับ 0.099 ซึ่งมากกว่าค่า $\alpha = 0.05$ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานว่า $H_0 : \mu_{\text{Total Asset_REHABCO (2554-2556)}} - \mu_{\text{Total Asset_Non-REHABCO (2554-2556)}} = 0$ จึงสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยสินทรัพย์รวม 3 ปี (2554-2556) ของกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการกับกลุ่มบริษัทที่อยู่ในสถานะปกติ มีความใกล้เคียงกันหรือไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการรวบรวมจากข้อมูลทางบัญชีจากงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในการเผยแพร่งบการเงินของบริษัทจดทะเบียน โดยเป็นข้อมูลทางบัญชีจากงบการเงินในระหว่างปี พ.ศ. 2552-พ.ศ. 2559 ของบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 และบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ซึ่งมีขนาดของสินทรัพย์เฉลี่ยใกล้เคียงกัน อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันและอยู่ในช่วงระหว่างปีเดียวกัน โดยข้อมูลมีการเก็บรวบรวมไว้ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ ฐานข้อมูล SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและฐานข้อมูลทางการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์

3.3 ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดในการกำหนดและวัดค่าตัวแปรดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงตัวแปร สัญลักษณ์ และการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร
ตัวแปรตาม (Dependent Variable)	
รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals: DA)	วัดค่าโดยรายการคงค้างรวม (TA) หักรายการคงค้างจากผลการดำเนินงานธุรกิจ (NDA) จากแบบจำลอง Modified Jones Model (1995)
ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)	
กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ (Gain on Debt Restructuring: GDR)	วัดค่าโดยใช้กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้จากงบกำไรขาดทุนต่อสินทรัพย์รวมต้นปี
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio: DE)	วัดค่าโดยใช้มูลค่าหนี้สินรวมหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินโดยใช้ยอดปลายงวด
กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operation: CFO)	วัดค่าโดยใช้กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานในงบกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวมต้นปี
การเติบโตของรายได้ (Revenue Growth: GROWTH)	วัดค่าโดยใช้รายได้รวมปีปัจจุบันหารรายได้รวมปีก่อนและหารด้วยรายได้รวมปีก่อน ซึ่งใช้รายได้รวมปีก่อนเป็นฐาน
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Asset: ROA)	วัดค่าจากกำไรสุทธิในงบกำไรขาดทุนหารด้วยสินทรัพย์รวม งบแสดงฐานะการเงินโดยใช้ยอดปลายงวด
ผลตอบแทนผู้บริหาร (Administrator's Compensation: CEO)	วัดค่าโดยใช้ผลตอบแทนผู้บริหารจากงบกำไรขาดทุนต่อสินทรัพย์รวม ต้นปี
ขนาดสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size: BIG4)	วัดค่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งกำหนดขนาดของสำนักงานสอบบัญชีเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ดังนี้ ตัวแปรหุ่น เป็น 1 คือ บริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - บริษัท PricewaterhouseCoopers จำกัด - บริษัท Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos จำกัด - บริษัท KPMG Phoomchai Holdings จำกัด - บริษัท Ernst & Young Corporate Services จำกัด ตัวแปรหุ่น เป็น 0 คือ บริษัทที่ใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีอื่น (Non-Big4)

ตารางที่ 2 แสดงตัวแปร สัญลักษณ์ และการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร
สถานะการฟื้นฟูกิจการ (Firms Under Rehabilitation Process: REHABCO)	วัดค่าการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งกำหนดเป็นตัวแปรหุ่นดังนี้ ตัวแปรหุ่น เป็น 0 คือ บริษัทที่อยู่ในสถานะปกติ ตัวแปรหุ่น เป็น 1 คือ บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ
ตัวแปรควบคุม (Control Variable)	
ขนาดของกิจการ (Firm Size: ln_FIRM)	วัดค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมจากงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวดบัญชี

3.4 แบบจำลอง Modified Jones Model (1995)

เครื่องมือที่นิยมใช้ในงานวิจัยในอดีตจากเทคนิคในการวิเคราะห์การจัดการกำไร คือ แบบจำลอง Modified Jones Model (1995) (Dechow et al., 1995) ของ Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 คำนวณหารายการคงค้างรวมตามตัวแบบรายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals Models) ตามแนวคิดกระแสเงินสด (The Cash Flow Approach) (Collins and Hribar, 2002) แสดงสมการได้ดังนี้

$$TA_{i,t} = NI_{i,t} - CFO_{i,t} \quad (1)$$

เมื่อ $TA_{i,t}$ = รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท i ในปี t
 $NI_{i,t}$ = กำไรสุทธิของบริษัท i ในปี t
 $CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปี t

ขั้นที่ 2 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ เพื่อนำไปแทนในสมการคำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Nondiscretionary Accruals) รายละเอียดของตัวแบบมีดังนี้

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \epsilon_{i,t} \quad (2)$$

เมื่อ $TA_{i,t}$ = รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท i ในปี t
 $A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1
 $\Delta REV_{i,t}$ = รายได้ของบริษัท i ในปี t หักด้วยรายได้ของบริษัท i ในปี t-1
 $\Delta REC_{i,t}$ = ลูกหนี้การค้าสุทธิของบริษัท i ในปี t หักด้วยลูกหนี้การค้าของบริษัท i ในปี t-1

- $PPE_{i,t}$ = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในปี t
- $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบจำลอง
- $\epsilon_{i,t}$ = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error) จากการประมาณการรายการคงค้างทั้งหมด

เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ จากขั้นตอนที่ 2 แล้วจึงนำเข้าสู่สมการเพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Nondiscretionary Accruals) แต่ละบริษัท ซึ่งแสดงตัวแบบได้ดังนี้

$$NDA_{i,t} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) \quad (3)$$

- เมื่อ $NDA_{i,t}$ = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัท i ในปี t
- $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบจำลอง
- $A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี $t-1$
- $\Delta REV_{i,t}$ = รายได้ของบริษัท i ในปี t หักด้วยรายได้ของบริษัท i ในปี $t-1$
- $\Delta REC_{i,t}$ = ลูกหนี้การค้าสุทธิของบริษัท i ในปี t หักด้วยลูกหนี้การค้าของบริษัท i ในปี $t-1$
- $PPE_{i,t}$ = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในปี t

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนในการคำนวณหารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) โดยสมการที่ใช้แสดงได้ดังนี้

$$DA_{i,t} = \frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} - NDA_{i,t} \quad (4)$$

- เมื่อ $DA_{i,t}$ = รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัท i ในปี t
- $TA_{i,t}$ = รายการคงค้างทั้งหมดของบริษัท i ในปี t
- $A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี $t-1$
- $NDA_{i,t}$ = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัท i ในปี t

ขั้นที่ 4 คำนวณหาค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Absolute Discretionary Accruals) ดังสมการ

$$\overline{DA}_{i,t} = | DA_{i,t} | \quad (5)$$

- เมื่อ $\overline{DA}_{i,t}$ = ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัท i ในปี t
- $DA_{i,t}$ = รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัท i ในปี t

สำหรับรายละเอียดผลลัพธ์ของ Modified Jones Model (1995) นั้น ได้แสดงไว้ในภาคผนวก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจับคู่ (Matched Pairs Sample Design) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) มีดังนี้

3.5.1 ศึกษาขนาดของการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน เปรียบเทียบกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการทดสอบทางสถิติแบบจับคู่ (Matched Pairs T-Test) แบบทางเดียวทางขวา (One-Tailed Test)

3.5.2 ทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลโดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Sciences: SPSS ใช้เทคนิคทางสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้น (Multiple Regression Analysis: MRA) โดยใช้วิธี Ordinary Least Squares Method เป็นการประมาณค่าในการวิเคราะห์การถดถอย

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยแบ่งเป็น 2 ตัวแบบ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรกับสถานะของกิจการ (Firms Under Rehabilitation: REHABCO) ซึ่งสถานะของกิจการวัดค่าจากการฟื้นฟูกิจการซึ่งกำหนดเป็นตัวแปรหุ่นดังนี้ ตัวแปรหุ่น เป็น 0 คือ บริษัทที่อยู่ในสถานะปกติ ตัวแปรหุ่น เป็น 1 คือ บริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ ตลอดจนนำตัวแปรอิสระอื่นเข้าสมการ โดยการจัดการกำไรคำนวณจากทั้ง 2 กลุ่มบริษัท คือ กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานและกลุ่มบริษัทที่อยู่ในสถานะปกติ โดยมีสมการดังนี้

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REHABCO_{i,t} + \beta_2 DE_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t} + \beta_4 GROWTH_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 CEO_{i,t} + \beta_7 BIG4_{i,t} + \beta_8 \ln_FIRM_{i,t} + \epsilon \quad (6)$$

เมื่อ

$DA_{i,t}$ = รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ของบริษัท REHABCO i และ Non-REHABCO i ในปี t

β_0 = ค่าคงที่

β_i = ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรที่ i ในสมการ

$REHABCO_{i,t}$ = สถานะการฟื้นฟูกิจการของบริษัท REHABCO i และ Non-REHABCO i ในปี t

$DE_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) ของบริษัท i ในปี t

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operation) ของบริษัท i ในปี t

$GROWTH_{i,t}$ = อัตราการเติบโตของรายได้ (Revenue Growth) ของบริษัท i ในปี t

$ROA_{i,t}$ = อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Asset) ของบริษัท i ในปี t

$CEO_{i,t}$ = ผลตอบแทนผู้บริหาร (Administrator's Compensation) ของบริษัท i ในปี t

$BIG4_{i,t}$ = ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size) ของบริษัท i ในปี t

$\ln_FIRM_{i,t}$ = ขนาดของกิจการ (Firm Size) วัดค่าโดยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

ϵ = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

ตัวแบบที่ 2 ใช้ทดสอบความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามสมมติฐานที่ 2-8 โดยมีสมการดังนี้

$$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 GDR_{i,t} + \beta_2 DE_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t} + \beta_4 GROWTH_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 CEO_{i,t} + \beta_7 BIG4_{i,t} + \beta_8 \ln_FIRM_{i,t} + \epsilon \quad (7)$$

เมื่อ

- $DA_{i,t}$ = รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- β_0 = ค่าคงที่
- β_i = ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรที่ i ในสมการ
- $GDR_{i,t}$ = กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ (Gain on Debt Restructuring) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $DE_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operation) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $GROWTH_{i,t}$ = อัตราการเติบโตของรายได้ (Revenue Growth) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $ROA_{i,t}$ = อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Asset) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $CEO_{i,t}$ = ผลตอบแทนผู้บริหาร (Administrator's Compensation) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $BIG4_{i,t}$ = ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size) ของบริษัท REHABCO i ในปี t
- $\ln_FIRM_{i,t}$ = ขนาดของกิจการ (Firm Size) วัดค่าโดยสินทรัพย์รวมของบริษัท REHABCO i ในปี t
- ϵ = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

4. ผลการศึกษา (Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบผลการศึกษาดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและขนาดของการจัดการกำไร มีดังนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Descriptive Statistics) โดยพิจารณาค่าสถิติของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน และกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 ตามตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของ REHABCO และ Non-REHABCO

Descriptive Statistics									
กลุ่มบริษัทและช่วงเหตุการณ์ (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559)		DA	GDR	DE	CFO	GROWTH	ROA	CEO	ln_FIRM
REHABCO	Min	-2.4916	0.0000	-34.9230	-0.2770	-0.9830	-2.4430	0.0010	14.3220
	Max	2.4093	3907.0230	21.0310	0.3150	5.7720	2.7650	0.7610	23.3220
	Mean	-0.8402	30.4844	-1.0151	0.0183	0.1832	0.1302	0.0411	20.4194
	S.D.	1.2195	340.0849	5.5664	0.1021	0.8314	0.6132	0.1135	1.7641
	Obs.	132	132	132	132	132	132	132	132
	BIG4 Non-BIG4	Frequency = 34 Frequency = 98					Obs. = 132 Obs. = 132		
Non-REHABCO	Min	-1.9376	N/A	0.0220	-0.2860	-0.7350	-0.1780	0.0030	17.9240
	Max	0.6448	N/A	9.8240	0.4320	12.8190	1.9800	0.1020	23.0680
	Mean	-0.5575	N/A	1.1194	0.0932	0.1837	0.0741	0.0183	21.1293
	S.D.	0.6420	N/A	1.6723	0.1337	1.2859	0.1908	0.0171	0.9052
	Obs.	132	0	132	132	132	132	132	132
	BIG4 Non-BIG4	Frequency = 57 Frequency = 75					Obs. = 132 Obs. = 132		

หมายเหตุ: โดยที่ REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน และ Non-REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

จากตารางที่ 3 รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) ของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย -0.8402 แสดงถึงการจัดการกำไรที่เป็นลบซึ่งสูงกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ -0.5575 แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาที่ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน ซึ่งมีค่า 2.4093, -2.4916 และ 1.2195 ตามลำดับ ค่าสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีขนาดและการกระจายของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

ถ้าเราจากการปรับโครงสร้างหนี้ (GDR) นั้นจะวิเคราะห์เฉพาะในส่วนของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน เนื่องจากกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติไม่มีการปรับโครงสร้างหนี้ ในส่วนของอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ค่าเฉลี่ยและค่าต่ำสุดมีค่าเป็นลบ (-1.0151 และ -34.9230 ตามลำดับ) เนื่องจากในส่วนของผู้ถือหุ้น

นั้นมีค่าเป็นลบ แสดงให้เห็นชัดเจนว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีสัดส่วนของหนี้สินสูงกว่าสัดส่วนของผู้ถือหุ้น และยิ่งสูงกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติโดยเปรียบเทียบ อีกทั้งกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานนั้นยังมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) โดยเฉลี่ย 0.0183 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ซึ่งมีค่า 0.0932

ค่าเฉลี่ยการเติบโตของรายได้ (GROWTH) และขนาดของกิจการ (\ln_FIRM) ในทั้ง 2 กลุ่มบริษัทมีขนาดใกล้เคียงกัน ค่าเฉลี่ยการเติบโตของรายได้คือ 0.1832 ในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน และ 0.1837 ในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ขณะที่ขนาดเฉลี่ยของกิจการในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานเท่ากับ 20.4194 และในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติมีค่าเท่ากับ 21.1293 ในส่วนของค่าเฉลี่ยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีค่า 0.1302 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติที่มีค่า 0.0741 เช่นเดียวกันกับผลตอบแทนผู้บริหาร (CEO) ที่กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนผู้บริหารสูงกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ (0.0411 และ 0.0183 ตามลำดับ)

บริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 จากจำนวน 132 ตัวอย่าง บริษัทใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4) จำนวน 34 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.80 และมีบริษัทใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-BIG4) จำนวน 98 ครั้ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 74.20 บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติจำนวน 132 ตัวอย่าง บริษัทใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (BIG4) จำนวน 57 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 43.20 และมีบริษัทใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก (Non-BIG4) จำนวน 75 ครั้ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.80 ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีการใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่น้อยกว่าบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร (Coefficient of Correlation) โดยพิจารณาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแบบที่ 1 ตามตารางที่ 4.1 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแบบที่ 2 ตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปร กรณีทดสอบการจัดการกำไรทั้ง 2 กลุ่มบริษัท REHABCO และ Non-REHABCO

Pearson Coefficient of Correlation	DA	REHABCO	DE	CFO	GROWRH	ROA	CEO	BIG4	ln_FIRM
DA	1.0000								
REHABCO	0.3330**	1.0000							
DE	-0.1166*	-0.2522	1.0000						
CFO	0.0530	-0.3012	-0.0464	1.0000					
GROWTH	0.1058*	-0.0002	0.0223	0.0899	1.0000				
ROA	0.3265**	0.0619	0.0493	0.2055	0.0866	1.0000			
CEO	0.3646**	0.1396	0.1980	0.0526	-0.0604	0.3503	1.0000		
BIG4	-0.2919**	-0.1833	0.1009	0.0900	0.0208	-0.1351	-0.0987	1.0000	
ln_FIRM	-0.8081**	-0.2463	0.0334	-0.1593	-0.0463	-0.2113	-0.4531	0.3275	1.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และ ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%

หมายเหตุ: โดยที่ REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน และ Non-REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

จากตารางที่ 4.1 รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) ซึ่งเป็นตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) สถานะการฟื้นฟูกิจการ (REHABCO) และผลตอบแทนผู้บริหาร (CEO) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.3265, 0.3330 และ 0.3646 ตามลำดับ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับขนาดของกิจการ (ln_FIRM) และขนาดสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.8081 และ -0.2919 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% อีกทั้งรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเติบโตของรายได้ (GROWTH) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.1058 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.1166 ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกคู่มีค่าอยู่ระหว่าง -0.4531 ถึง 0.3503 ซึ่งสรุปได้ว่าตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในตัวแบบที่ 1 นี้ มีระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และข้อมูลตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยตัวเอง

ตารางที่ 4.2 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปร กรณีทดสอบการจัดการกำไรกลุ่มบริษัท REHABCO

Pearson Coefficient of Correlation	DA	GDR	DE	CFO	GROWRH	ROA	CEO	BIG4	ln_FIRM
DA	1.0000								
GDR	-0.6268**	1.0000							
DE	-0.0563	-0.0119	1.0000						
CFO	-0.4616**	0.3588	-0.0587	1.0000					
GROWTH	-0.0822	0.0647	0.0675	0.0516	1.0000				
ROA	-0.3637**	0.0987	0.0915	0.2468	0.1546	1.0000			
CEO	-0.3741**	0.0388	0.2439	0.1661	-0.0965	0.3623	1.0000		
BIG4	0.1451*	-0.2316	-0.0124	-0.1314	0.2002	-0.1937	-0.1115	1.0000	
ln_FIRM	0.7731**	-0.4652	-0.0295	-0.3913	-0.0896	-0.4966	-0.4585	0.3283	1.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และ ** มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99%
 หมายเหตุ: โดยที่ REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

จากตารางที่ 4.2 รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) ซึ่งเป็นตัวแปรตามมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดของกิจการ (ln_FIRM) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.7731 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ (GDR) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) ผลตอบแทนผู้บริหาร (CEO) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.6268, -0.4616, -0.3741 และ -0.3637 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 99% รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับขนาดสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.1451 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเติบโตของรายได้ (GROWTH) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.0822 และ -0.0563 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกคู่มีค่าอยู่ระหว่าง -0.4966 ถึง 0.3623 ซึ่งสรุปได้ว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวในตัวแบบที่ 2 อยู่ในระดับต่ำ

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ขนาดของการจัดการกำไร (Magnitude of Earning Management) โดยเปรียบเทียบรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) และค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Absolute Discretionary Accruals: DA) ของบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 ตามแนวทางดำเนินการต่อบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานหรือฐานะการเงินที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน พ.ศ. 2554 เทียบกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งมีขนาดของสินทรัพย์เฉลี่ยใกล้เคียงกัน อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันและอยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

การเปรียบเทียบรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) และค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Absolute Discretionary Accruals) โดยการทดสอบทางสถิติแบบจับคู่ (Pairs T-Test) แบบทางเดียวทางขวา (One-Tailed Test) ซึ่งคำนวณได้จากแบบจำลองการจัดการกำไร Modified Jones Model (1995) ใช้สถิติทดสอบ t กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$ ได้ผลตามตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่าทางสถิติเปรียบเทียบรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary Accruals) และค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Absolute Discretionary Accruals)

กลุ่มบริษัทและช่วงเหตุการณ์ (พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559)	Discretionary Accruals				Absolute Discretionary Accruals			
	Min	Max	Mean	S.D.	Min	Max	Mean	S.D.
REHABCO	-2.4916	2.4093	-0.8402	1.2195	0.0163	2.4916	1.1720	0.9024
Non-REHABCO	-1.9376	0.6448	-0.5575	0.6420	0.0052	1.9376	0.6455	0.5527
	Mean	S.D.	t-stat	p-value	Mean	S.D.	t-stat	p-value
REHABCO และ Non-REHABCO	-0.2827	1.0262	-3.1652	0.0019*	0.5265	0.7543	8.0198	0.0000*

หมายเหตุ: โดยที่ $\alpha = 0.05$, REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน และ Non-REHABCO = กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

จากตารางที่ 5 ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานช่วงปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 ตามแนวทางดำเนินการต่อบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานหรือฐานะการเงินที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.1720 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.0163 ค่าสูงสุดเท่ากับ 2.4916 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.9024 ซึ่งแตกต่างจากค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติที่มีสินทรัพย์เฉลี่ยใกล้เคียงกัน อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันและอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน ในปี พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.6455 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.0052 ค่าสูงสุดเท่ากับ 1.9376 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.5527 ซึ่งสอดคล้องกับที่กล่าวไว้ในตารางที่ 2 ว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีขนาดของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ

ผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่าค่าเฉลี่ยของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารระหว่างกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานและกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value เท่ากับ 0.0019) เช่นเดียวกับระดับค่าเฉลี่ยสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีค่ามากกว่าบริษัทจดทะเบียนในสถานะปกติที่มีขนาดใกล้เคียงกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value เท่ากับ 0.0000) ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการที่ฝ่ายบริหารของบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนซึ่งอยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน อาจเพิ่มหรือลดกำไรโดยผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจในการประมาณการ หรือเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีที่ทำให้บริษัทแสดงผลการดำเนินงานไปในทิศทางตามที่ฝ่ายบริหารต้องการ เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟื้นข้อกำหนดตามเงื่อนไขของการฟื้นฟูกิจการที่กำหนดขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสถานะของกิจการที่ฟื้นฟูการดำเนินงานกับการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

ผลการวิเคราะห์ตามตัวแบบที่ 1 แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้นของความสัมพันธ์ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ กรณีทดสอบการจัดการกำไรทั้ง 2 กลุ่มบริษัท REHABCO และ Non-REHABCO

Model 1	$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 REHABCO_{i,t} + \beta_2 DE_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t} + \beta_4 GROWTH_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 CEO_{i,t} + \beta_7 BIG4_{i,t} + \beta_8 \ln_FIRM_{i,t} + \epsilon$				
Dependent Variable: Discretionary Accruals (DA)					
Variables	Coefficient			t	Sig. (t)
	β	Std. Error	Beta		
Constant	11.3708	0.5596		20.3209	0.0000
REHABCO	0.1466	0.0606	0.0927	2.4182	0.0163*
DE	-0.0116	0.0067	-0.0620	-1.7287	0.0851
CFO	-0.1702	0.2341	-0.0268	-0.7271	0.4678
GROWTH	0.0673	0.0245	0.0918	2.7442	0.0065*
ROA	-0.4488	0.0745	-0.2573	-6.0251	0.0000*
CEO	0.4221	0.3751	0.0436	1.1253	0.2615
BIG4	0.0055	0.0593	0.0033	0.0930	0.9259
ln_FIRM	-0.5057	0.0264	-0.9219	-19.1923	0.0000*
R-squared	0.7224		Adjust R-squared		0.7137
F	82.9334		p-value (F)		0.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

หมายเหตุ: โดยที่ DA = รายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร REHABCO = สถานะการฟื้นฟูกิจการ DE = อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น CFO = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน GROWTH = การเติบโตของรายได้ ROA = อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม CEO = ผลตอบแทนผู้บริหาร BIG4 = ขนาดสำนักงานสอบบัญชี และ ln_FIRM = ขนาดของกิจการ

จากตารางที่ 6 การทดสอบความสัมพันธ์สถานะกิจการที่ฟื้นฟูการดำเนินงานกับกิจการที่อยู่ในสถานะปกติ สรุปได้ว่าสถานะการฟื้นฟูกิจการ (REHABCO) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.1466 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่อยู่ในสถานะฟื้นฟูการดำเนินงานมีแนวโน้มการจัดการกำไรเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีตัวเลขกำไรเป็นไปตามเงื่อนไขของการฟื้นฟูกิจการที่กำหนดขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกจากนั้นจากการทดสอบการจัดการกำไรของทั้ง 2 กลุ่มบริษัท ยังพบว่ารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเติบโตของรายได้ (GROWTH) และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับขนาดของกิจการ (ln_FIRM) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

4.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์ตามตัวแบบที่ 2 แสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้นของความสัมพันธ์ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ กรณีทดสอบการจัดการกำไรกลุ่มบริษัท REHABCO

Model 2	$DA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 GDR_{i,t} + \beta_2 DE_{i,t} + \beta_3 CFO_{i,t} + \beta_4 GROWTH_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \beta_6 CEO_{i,t} + \beta_7 BIG4_{i,t} + \beta_8 \ln_FIRM_{i,t} + \epsilon$				
Dependent Variable: Discretionary Accruals (DA)					
Variables	Coefficient			t	Sig. (t)
	β	Std. Error	Beta		
Constant	-7.8760	0.9444		-8.3399	0.0000
GDR	-0.0345	0.0067	-0.2932	-5.1125	0.0000*
DE	-0.0076	0.0079	-0.0456	-0.9569	0.3405
CFO	-1.1635	0.4611	-0.1280	-2.5233	0.0129*
GROWTH	0.0045	0.0541	0.0040	0.0828	0.9342
ROA	0.2975	0.1006	0.1965	2.9580	0.0037*
CEO	-0.6794	0.4518	-0.0831	-1.5040	0.1352
BIG4	-0.3217	0.1055	-0.1521	-3.0483	0.0028*
ln_FIRM	0.3845	0.0432	0.7307	8.9096	0.0000*
R-squared	0.7475		Adjust R-squared		0.7311
F	45.5201		p-value (F)		0.0000

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

หมายเหตุ: GDR = กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ DE = อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น CFO = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

GROWTH = การเติบโตของรายได้ ROA = อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม CEO = ผลตอบแทนผู้บริหาร

BIG4 = ขนาดสำนักงานสอบบัญชี และ ln_FIRM = ขนาดของกิจการ

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และขนาดของกิจการ (\ln_FIRM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) ซึ่งใช้วัดการจัดการกำไรของบริษัท โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.2975 และ 0.3845 ตามลำดับ และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) ขนาดสำนักงานสอบบัญชี (BIG4) และกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ (GDR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (DA) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ -1.1635, -0.3217 และ -0.0345 ตามลำดับ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

5. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา (Conclusions and Discussion)

จากการทดสอบทางสถิติแบบจับคู่ (Matched Pairs T-Test) แบบทางเดียวทางขวา (One-Tailed Test) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในช่วงปีที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2559 ของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานเปรียบเทียบกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติ ซึ่งมีขนาดของสินทรัพย์เฉลี่ยใกล้เคียงกันในช่วงเวลาเดียวกัน พบว่าระดับค่าเฉลี่ยสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีค่ามากกว่าบริษัทจดทะเบียนในสถานะปกติที่มีขนาดใกล้เคียงกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีการจัดการกำไรที่มากกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในสถานะปกติโดยผ่านทางรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

จากการวิเคราะห์ผลการประมาณการสมการถดถอยทั้งตัวแบบที่ 1 พบว่าตัวแปรสถานะของกิจการที่ฟื้นฟูกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.1466 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สอดคล้องกับ Pratomsrimek (2005) ที่ว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานมีรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารสูงกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในสถานะปกติเพื่อประโยชน์ในการจัดการกำไรที่เป็นบวก และในสมการถดถอยตัวแบบที่ 2 พบปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คือ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.2975 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงมีการจัดการกำไรมาก สอดคล้องกับ จิรบุษ สันโดด (2548), พิมพ์ชนก ต้นต๊ะนา (2554), ศรีัญญา คมขุนทด (2555), Park and Ro (2004), Kate (2007) และ Hashem et al. (2012) และขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ 0.3845 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สอดคล้องกับ วรณวิภา อรุณจิต (2548), Bauwhede et al. (2003), Sylvia and Sidharta (2008) และ Hashem et al. (2012) การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ -1.1635 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สอดคล้องกับ จิรบุษ สันโดด (2548), ศรีัญญา คมขุนทด (2555) และ Park and Ro (2004) ตลอดจนขนาดสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ -0.3217 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สอดคล้องกับ วรณวิภา อรุณจิต (2548), Bauwhede et al. (2003), Essam and Emmanuel (2014) และกำไรจากการปรับ

โครงสร้างหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (β) เท่ากับ -0.0345 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สอดคล้องกับ ปาริชาติ มณีมัย และ ศันสนีย์ ศรีวรรณไพศาล (2552) และ Jaggi and Lee (2002) ส่วนปัจจัยที่เหลือไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานกรณีศึกษาดังกล่าว

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า บริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานมีแนวโน้มจัดการกำไรเพิ่มขึ้นในทิศทางลบ และมีขนาดของการจัดการกำไรมากเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในสถานะปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากที่ฝ่ายบริหารของบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนซึ่งอยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน (REHABCO Firms) อาจลดหรือเพิ่มกำไรโดยผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจในการประมาณการ หรือเลือกใช้นโยบายทางการบัญชีที่ทำให้บริษัทแสดงผลการดำเนินงานไปในทิศทางตามที่ฝ่ายบริหารต้องการ มีการจัดการกำไรในลักษณะ Big Bath โดยการประมาณการขาดทุนจำนวนมากลงในกำไรงวดปัจจุบัน ทำให้เกิดการขาดทุนอย่างหนักเพื่อให้งบการเงินงวดต่อไปเข้าสู่ภาวะปกติ ทำให้ผลกำไรที่จะรายงานในงวดต่อไป ไปปรับตัวสูงขึ้น ให้พ้นข้อกำหนดตามเงื่อนไขของการฟื้นฟูกิจการที่กำหนดขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สถานะของกิจการที่ฟื้นฟูกิจการมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรในเชิงบวก ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่อยู่ในสถานะฟื้นฟูการดำเนินงานมีแนวโน้มจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานซึ่งจะต้องฟื้นฟูกิจการให้กิจการมียอดกำไรเป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การพ้นเหตุเพิกถอนของตลาดหลักทรัพย์ฯ กิจการจึงอาจพยายามสร้างกำไรโดยผู้บริหารอาจจะเลือกวิธีการทางบัญชีที่ช่วยเพิ่มกำไรให้สูงขึ้น กล่าวคือให้มีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติที่เกิดจากธุรกิจหลัก ซึ่งจะดำเนินงานต่อไปอย่างต่อเนื่องในอนาคต ซึ่งการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน สามารถพิจารณาได้จาก 4 ปัจจัยหลัก คือ กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ขนาดสำนักงานสอบบัญชี และขนาดของกิจการ โดยกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีการปรับโครงสร้างหนี้ซึ่งได้รับการผ่อนผันให้ชำระหนี้ต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของหนี้สินจึงเกิดเป็นกำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ ผู้บริหารมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างน้อยลงในปีที่ทำการปรับโครงสร้างหนี้ อาจเนื่องมาจากบริษัทได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้และมีการตกลงเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ใหม่ให้มีการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว และปัจจัยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อยมีการจัดการกำไรมาก อาจเนื่องมาจากกิจการที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานซึ่งจะต้องฟื้นฟูกิจการให้พ้นเหตุเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้มีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทไปอย่างต่อเนื่อง กิจการอาจมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง อีกทั้งปัจจัยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงมีการจัดการกำไรมาก อาจเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการอาจมีการจัดการกำไรเร่งรัดรู้กำไรเพื่อให้พ้นเหตุอาจถูกเพิกถอนของตลาดหลักทรัพย์ฯ แสดงได้ว่าบริษัทมีฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่มั่นคงตามสภาพธุรกิจของบริษัทอย่างต่อเนื่อง ต้องการรักษาภาพลักษณ์ว่ามีความสามารถในการทำกำไร มีผลการดำเนินงานที่ดีจากสินทรัพย์รวมที่มีอยู่ในปัจจุบันของกิจการในอัตราส่วนที่สูง อีกทั้งปัจจัยขนาดสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งหมายความว่าหากบริษัทใช้บริการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะสามารถยับยั้งการจัดการกำไรได้ และหากใช้บริการสำนักงานบัญชีขนาดเล็กผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะจัดการกำไรมาก เนื่องจากกิจการที่อยู่

ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงานอาจมีการจัดการกำไรให้มีผลกำไรและส่วนของผู้ถือหุ้นตามเกณฑ์พื้นที่เพิกถอน ซึ่งโดยส่วนใหญ่บริษัทจดทะเบียนในช่วงฟื้นฟูการดำเนินงานใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่เพียงร้อยละ 25.80 อาจเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบอย่างละเอียดจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ตลอดจนปัจจัยขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งหมายความว่าบริษัทขนาดใหญ่มีแนวโน้มในการจัดการกำไรมากกว่าบริษัทที่มีขนาดเล็ก อาจเนื่องมาจากกิจการที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนที่มีขนาดใหญ่ซึ่งมีทรัพยากรมากกว่ากิจการขนาดเล็ก มีโอกาสและทางเลือกมากกว่าในการเลือกใช้หรือปรับเปลี่ยนนโยบายทางการเงินบัญชีให้มีกำไรเพิ่มขึ้น แสดงผลประกอบการของกิจการให้มีภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อให้พ้นเหตุเพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ดังนั้นการพิจารณาข้อมูลต่างๆ ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินงานของกิจการ และผู้ใช้ข้อมูลงบการเงินของกิจการ ได้แก่ ผู้ลงทุน (ทั้งผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่จะตัดสินใจลงทุนในอนาคต) ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ สถาบันการเงิน ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาล หน่วยงานราชการ และสาธารณชน ตลอดจนผู้ใช้งบการเงินอื่นๆ ควรตระหนักและระมัดระวังในการใช้ข้อมูลทางการเงิน หากข้อมูลมีการบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงแล้วนั้น ก็จะส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้

6. ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลจำนวนมากขึ้น เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ การจัดการกำไรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนเพิ่มกลุ่มบริษัทในการศึกษาการจัดการกำไร เช่น กลุ่มธุรกิจการเงิน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต กลุ่มบริษัทที่เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ครั้งแรก (IPO) เพื่อวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ ขนาดและทิศทางของการจัดการกำไร และใช้ตัวแบบในการประมาณค่ารายการคงค้างอื่นที่หลากหลาย เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลการศึกษา และสามารถช่วยยืนยันความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการ วิเคราะห์การจัดการกำไรได้มากยิ่งขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

ผู้เขียนขอขอบคุณความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมการประชุม วิชาการระดับชาติ RMUTT Global Business and Economics Conference 2018 จัดโดยคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2561 ซึ่งช่วยในการปรับเนื้อหาของบทความวิจัยนี้ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

References

- Aharony, J., Lin, C. J., & Loeb, M. P. (1993). Initial Public Offerings, Accounting Choices and Earnings Management. *Contemporary Accounting Research*, 10(1), 61-81.
- Ahmed, R.B. (2004). *Accounting Theory*. 5th ed. United Kingdom: Thomson.
- Ajit, D., Sarat, M., & Vimal, K.V. (2013). Earning Management in India. *SEBI DRG Study*, 1-27. Retrieved June 20, 2014 from http://www.sebi.gov.in/cms/sebi_data/DRG_Study/EMiM.pdf
- Aroonjit, W. (2005). *The Relationship between Audit Firm Size, Firm Size and Earnings Management: Case of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand*. Thesis of Master of Accountancy Program, Chulalongkorn University.
- Awidat, M., & Vladan, P. (2013). Earning Management vs Financial Reporting Fraud Key Features for Distinguishing. *Economics and Organization*, 10(1), 39-47.
- Bartov, E., Gul, F. A., & Tsui, J.S.L. (2000). Discretionary-Accruals Models and Audit Qualifications. *Journal of Accounting and Economics*, 30(3), 421-452.
- Bauwhede, H.V., Marleen, W., & Gaeremynck, A. (2003). Audit Firm Size Public Ownership, and Firms' Discretionary Accruals Management. *The International Journal of Accounting*, 38, 1-22.
- Bergstresser, D., & Philippon, T. (2006). CEO Incentives and Earnings Management. *Journal of Financial Economics*, 80, 511-529.
- Cheng, Q., Warfield, T., & Ye, M. (2005). Equity Incentives and Earnings Management. *The Accounting Review*, 80, 441-476.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review*, 70, 193-225.
- Elias, S., Jamal, B. K., & Mohammad, H. (2013). The Study of Relationship between Annual Adjustments in Financial Statements and Earning Management. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 5(4), 275-283.
- Essam, E., & Emmanuel, N. (2014). Are Discretionary Accruals a Good Measure of Audit Quality?. *Journal of Management Policy and Practice*, 15(2), 43-59.
- Guay, W., S. P. Kothari, & R.L. Watts. (1996). A Market-Based Evaluation of Discretionary Accruals Model. *Journal of Accounting Research*, 34, 83-105.
- Hashem, N., Bahman, B., & Azam, S. (2012). An Empirical Analysis of Earnings Management Motives in Firms Listed on Tehran Stock Exchange. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 2(10), 9990-9993.
- Healy, P.M., & Wahlen, J. M. (1999). A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365-383.
- Jaggi, B. & Lee, P. (2002). Earnings Management Response to Debt Covenants and Debt Restructuring. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 17, 295-324.

- Jiang, J., Petroni, K.R., & Wang, I.Y. (2010). CFOs and CEOs: Who Have the Most Influence on Earnings Management?. *Journal of Financial Economics*, 96, 513-526.
- Kampanatkoson, K. (2007). *Earnings Management and Leverage Ratio*. Independent Study of Master of Accounting Program, Thammasat University.
- Kate, J. (2007). The Effect of Leverage Increases on Earning Management. *Journal of Business & Economic Studies*, 13(2), 24-46.
- Komkhuntod, S. (2012). *Factors that Affect Earnings Management through Accruals of Companies Listed on the Stock Exchange of Thailand, Which was ordered to edit the Financial Statements*. Thesis of Master of Accountancy Program, Khon Kaen University.
- Maneemai, P., & Sriworadetpisan, S. (2009). Earnings Management of Financial Distressed Firms during Debt Restructuring Negotiation. *Academic Journal of University of the Thai Chamber of Commerce*, 29(4), 1-21.
- Merchant, K. A., & Rockness, J. (1994). The Ethics of Managing Earnings: an Empirical Investigation. *Journal of Accounting and Public Polky*, 13(1), 79-94.
- Peasnell, K., Popoe, P., & Young, S. (2000). Accrual Management to Meet Earnings Targets: UK Evidence Pre-and Post-Cadbury. *British Accounting Review*, 32, 415-445.
- Park, M. S., & Ro, B. T. (2004). The Effect of Firm-Industry Earning Correlation and Announcement Timing on Firm's Accrual Decision. *The British Accounting Review*, 36, 269-289.
- Pratomsrimek, S. (2005). *Factor Leading to the Success in Rehabilitation Process: An Empirical Evidence from the Stock Exchange of Thailand*. Ph.D. Dissertation, Department of Accountancy, Chulalongkorn University.
- Richardson, S. A., Sloan, S. G., Soliman, M., & Tuna, I. (2005). Accrual Reliability Earnings Persistence and Stock Prices. *Journal of Accounting and Economics*, 39, 437-485.
- Ronen, J., & Yaari, V. (2008). *Earnings Management: Emerging Insights in Theory, Practice and Research*. New York: Springer Science and Business Media.
- Schipper, K. (1989). Earnings Management. *Accounting Horizons*, 3(4), 91-102.
- Sundod, J. (2005). *The Relationship between Financial Performances and Accounting Accruals*. Thesis of Master of Accountancy Program, Chulalongkorn University.
- Sylvia, V.S., & Sidharta, U. (2008). Type of Earning Management and the Effect of Ownership Structure, Firm Size, and Corporate-Governance Practices: Evidence from Indonesia. *The International Journal of Accounting*, 43, 1-27.
- TanTana, P. (2011). *Earnings Management by Accruals of Initial Public Offering Firms in the Stock Exchange of Thailand*. Thesis of Master of Accountancy Program, Kasetsart University.
- Tummanon, V. (2000). *Did you know Creative Accounting and Earning Quality?*. Ionic Inter Trade Resources, Bangkok.

ภาคผนวก

การคำนวณรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารโดยใช้ตัวแบบ Modified Jones (1995)

การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบโดยนำรายการคงค้างรวมมาเข้าสู่ตัวแบบ Modified Jones (1995) ของ Dechow, Sloan และ Sweeney ในปี ค.ศ. 1995 ซึ่งจะได้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดของรายการคงค้างรวมเพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ และนำลูกหนี้นี้จากการขายเข้ามาหักออกจากรายได้จากการขาย ก่อนการคำนวณหาค่า DA (Discretionary Accruals) และในตัวแบบนี้หารด้วยยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อนนั้น เพื่อลดผลกระทบจากการที่ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความคงที่ในแต่ละตัวแปร (Heteroscedasticity) เพื่อให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ ดังนี้

1. การคำนวณรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของบริษัทกลุ่ม REHABCO และ Non-REHABCO

ตารางที่ ก.1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ: REHABCO and Non-REHABCO Firms

Model	$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \epsilon_{i,t}$				
Dependent Variable: Total Accruals (TA _{i,t}), Variable used as weight: Assets (A _{i,t-1})					
	Coefficient	Std. Error	t	Sig. (t)	VIF
Constant	917.7504	170.0608	5.3966	0.0000	
Delta_REV-Delta_REC	0.8737	0.1406	6.2139	0.0000	1.1619
PPE	-0.4012	0.0306	-13.1147	0.0000	1.1619
R-squared	0.4747		Adjust R-squared		0.4717
F	157.7062		p-value (F)		0.0000

เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ แล้วจึงนำเข้าสู่สมการเพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่ละบริษัท ดังนี้

$$NDA_{i,t} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right)$$

$$NDA_{i,t} = 917.7504 + 0.8737 (\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}) - 0.4012(PPE_{i,t})$$

เมื่อได้รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารจึงนำไปหักออกจากรายการคงค้างทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นผลต่างคือรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่ละบริษัท โดยสมการที่ใช้แสดงดังนี้ คือ

$$DA_{i,t} = TA_{i,t} - NDA_{i,t}$$

จากนั้นจึงใส่ค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ดังสมการคือ

$$\overline{DA}_{i,t} = |DA_{i,t}|$$

2. การคำนวณหารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารเฉพาะกลุ่มบริษัท REHABCO

ตารางที่ ก.2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ: REHABCO Firms

Model	$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \epsilon_{i,t}$				
Dependent Variable: Total Accruals (TA _{i,t}), Variable used as weight: Assets (A _{i,t-1})					
	Coefficient	Std. Error	t	Sig. (t)	VIF
Constant	568.9857	238.0807	2.3899	0.0183	
Delta_REV-Delta_REC	1.7502	0.4142	4.2257	0.0000	1.0751
PPE	-0.2717	0.0350	-7.7536	0.0000	1.0751
R-squared	0.4427		Adjust R-squared		0.4340
F	51.2294		p-value (F)		0.0000

เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ แล้วจึงนำเข้าสู่สมการเพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่ละบริษัท ดังนี้

$$NDA_{i,t} = 568.9857 + 1.7502 (\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}) - 0.2717(PPE_{i,t})$$

การคำนวณหารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารและค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่ละบริษัท REHABCO เหมือนกับการคำนวณหารายการคงค้างในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารของทั้ง 2 กลุ่มบริษัท REHABCO และ Non-REHABCO